

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ

ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ,

ਸੂਰਮ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਸਮਤਾਨਾ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ

1962 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 716

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)-ਸੈਕਸ਼ਨ 23- ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ- ਕੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

138

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ, 25 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਜੇ ਵਾਪਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਰਗੀ ਮੁਸ਼ਕਲ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਉਸ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਦੇਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਖਾ ਲਈ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਅਤੇ 26 ਜੂਨ, 1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵੀ.ਸੀ. ਮਹਾਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਜੀ ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ,

ਖੰਨਾ, ਜੇ .- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਧੀਨ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੂਰਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਤਾਣਾ ਕਲਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜਾ ਦੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 26 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

139

ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਹਮੀਰਪੁਰ ਦੀ ਜੂਨ, 1962, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 2 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਡਾਂਗਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜਨਤਕ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ 17 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1962 ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਸ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਈਟ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੜਕ ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 25 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਧੂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਹਮੀਰਪੁਰ, ਨੇ ਸੇਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮ ਚੰਦ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ 1 ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

140

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (IV) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਆਪਣੇ ਸਰਪੰਚ ਰਾਹੀਂ ਸਮਤਾਣਾ ਕਲਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸ ਦਿਨ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼

ਹੋਇਆ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸਮ ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਕੋਰ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਕੇਸ ਪੇਂਡਿੰਗ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਸਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"23. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ - ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

141

ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ 25 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਿਰੰਤਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 25 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ, ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਭਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 307 ਯੂ.ਪੀ. ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1916, ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੋ: -

"307. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੋਹਰੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ - ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ, ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

142

(ਬੀ) ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੇ, ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਰਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ, ਬੁਡੈਣ (1) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

"ਮਿਉਨਿਸਪੈਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਰਮਜ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਬੋਰਡ (2), ਅਤੇ ਹੁਰਮਤ ਬਨਾਮ ਐਮਪਰਰ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 203, ਜਨਤਕ ਗਲੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਟਰ ਕੋਰਸਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"203 (2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 196, 197 ਅਤੇ 202 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਰੀ ਹੈ

143

ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।"

ਹਲੂਮਾਨ ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਮਟੀਹਾਰੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ (4) ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਇਹ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ 1 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਝੱਪੜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਵਸੂਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

144

ਪਿਛਲਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਸੁਮਨ ਤਵਾਫ ਬਨਾਮ ਗਯਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ (5) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੱਲਿਆ ਸੀ।

ਰੇ ਲਿੰਬਾਜੀ ਤੁਲਸੀਰਾਮ (6) ਵਿੱਚ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਬੰਬੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 471 ਅਤੇ 472 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ 5 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 472 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

"472. ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ • ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ।"

ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ੀ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਕਮ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾੜੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

145

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।"

ਫਾਨੀ ਭੂਸਤ ਵਿ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕਲਕੱਤਾ (7), ਕਲਕੱਤਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਸੀ 1923, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ-

"ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੇਪਾ ਰੇਟ ਸੰਮਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅਨੰਤ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।"

ਅਸਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1923 ਦੀ ਧਾਰਾ 217, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ

"217. ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 216 ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੰਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਰ

ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ

146

ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਰੁਪਏ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

"ਅਸਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 217 ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਤੇ 200 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 217 ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੀ। ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਏਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ 1 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਜੇ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਹੋਣ ਤੇ।

147

ਘੱਟ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 0.50 nPI ਜਾਂ 0.20 nP. ਹਰ ਦਿਨ. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਰਗੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਉਸ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਖ਼ਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ

ਨੂੰ ਰਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੁਨਸ਼ੀ ਪਾਲ ਬੋਰਡ, ਬੁਡੇਨ (1), ਅਤੇ ਇਨ ਰੇ ਲਿੰਬਾਜੀ ਤੁਲਸੀ ਜ਼ੋਮ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (6) ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1. ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪੰਚਾਇਤ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। 1962, ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ 25 ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1925 ਸਾਰੇ 251.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1926 ਸਾਰੇ 204

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1932 ਸਾਰੇ 109

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪੈਟ, 352

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1952 ਪਟਨਾ 45

(6) (1898) 22 ਬੋਮ. 766.

(7) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1952 ਕੈਲ 737

(8) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1959 ਕੈਲ 103

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ)